

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Høring av NOU 2012: 1 Til barnas beste - Ny lovgivning for barnehagene

Utdanningsforbundet viser til Kunnskapsdepartementets brev av 6.2.2012, *Høring av NOU 2012:1 Til barnas beste – Ny lovgivning for barnehagene*, og vil med dette svaret gi uttrykk for hva vi mener om utredningen generelt og til forslaget til ny lovgivning for barnehagesektoren spesielt. Utdanningsforbundet har sendt høringen videre til våre fylkeslag og mottatt svar fra 17 fylker.

Utdanningsforbundet vil i høringssvaret først presentere vårt hovedbudskap. Deretter kommenterer vi meldingen generelt for så å kommentere hele lovforslaget med merknader, kapittel for kapittel.

- Vi mener utvalget har gjort en svært god og grundig jobb med å kartlegge situasjonen i sektoren, i drøftingene av hva som sikrer kvalitet i barnehagen og i sitt forslag til ny barnehagelov.
- Vi støtter utvalget i at det er behov for nasjonale standarder. Barnehagen er gitt et bredt og sammensatt samfunnsmandat. Uten tydelige kvalitetskrav er det vanskelig å imøtekomme alle krav som stilles. I tillegg til å sikre mer likeverdige tilbud til barna, vil dette kunne gi større forutsigbarhet for eiere og brukere og forenkle saksbehandling, godkjenning og tilsyn.
- Barnehagene trenger imidlertid nasjonale kvalitetsbestemmelser allerede i dag. Ambisjonen om at flere av de foreslåtte kvalitetsbestemmelsene ikke vil være en realitet før i 2020, er alt for lav.
- Vi støtter utvalgets utgangspunkt for ny lov: Barnas beste.
- Vi støtter utvalgets fokus på de ansattes kompetanses betydning for kvalitet.
- Vi mener utvalget foreslår mange bestemmelser som vil bidra til å sikre og øke kvaliteten i barnehagene. Forslagene om å lovfeste en grunnbemanningsnorm og å øke pedagogtettheten, samt pålegg om system for kompetanseheving, er forslag som etter vår mening vil bidra til å heve kvaliteten i barnehagene. Å øke pedagognormen til 50 % av de ansatte, er et viktig tiltak Utdanningsforbundet har jobbet for lenge. Utdanningsforbundet mener at 50 % av de ansatte skal være førskolelærere.

- Utdanningsforbundet mener at styrer i hvert barnehagehus er avgjørende viktig for det tilbudet barna får i barnehagen. Vi støtter derfor ikke forslaget om å videreføre unntaksbestemmelser når det gjelder kravet om styrer i hver barnehage.
- Vi mener det er positivt at adgangen til å gi varige dispensasjoner fra utdanningskravet for styrere og pedagogiske ledere er foreslått fjernet. Utdanningsforbundet mener at også muligheten for midlertidig dispensasjon må fjernes.
- Vi mener forslagene som styrker barns rettigheter er svært positive, blant annet forslagene om barns rett til et godt fysisk og psykososialt miljø og rett til å tilhøre en barnegruppe. Vi mener at maksimale gruppestørrelser må lovfestes. Lovbestemmelsen må også sikre at hver gruppe skal ledes av en pedagogisk leder.
- Vi støtter forslaget som sikrer likeverdige lønns- og arbeidsvilkår for ansatte i private og offentlige barnehager fra den dato private og offentlige barnehager har likeverdig økonomiske rammer (2014).
- Vi mener utvalget ikke har gått langt nok i kravet om barnehagefaglig kompetanse i kommuneadministrasjonen over barnehagenivå, og foreslår lik lovbestemmelse som i opplæringsloven.
- Vi støtter ikke forslagene om hvor tilsynsmyndigheten skal ligge. Utdanningsforbundet mener at tilsynsmyndigheten må legges til Fylkesmannen. Det samiske perspektivet må sikres i tilsyn av barnehagene, for eksempel ved at Sametinget får en rolle i tilsynet.
- Vi foreslår at barna regnes som 3 år fra barnehagestart om høsten, 1. august, det året barnet fyller 3 år. Datoen skal gjelde alle faktorer som gjelder barnas alder, som ved beregning av tilskudd, areal, grunnbemanning og pedagogisk bemanning. Denne løsningen gir bedre forutsigbarhet og er lettere både å praktisere og etterprøve.
- Vi mener at minimumsnorm for netto leke- og oppholdsareal per barn må lovfestes.
- Vi mener at familiebarnehager er en veiledet virksomhet som vanskelig kan imøtekomme alle krav gitt i lov og rammeplan. Familiebarnehager bør derfor ikke reguleres av denne loven.
- Vi mener også at utvalget har gode forslag som sikrer informasjonsflyt og klageadgang for foreldre, noe vi mener kan bidra til at loven følges.

Generelle kommentarer til NOUen

Utdanningsforbundet mener at utvalget har levert en god og grundig utredning. NOU 2012:1 *Til barnas beste* - belyser svært mange sider ved dagens barnehagesektor. Det er positivt at utvalget på mange områder vil stramme inn og tydeliggjøre kravene til denne sektoren.

At utvalget har barnets beste som utgangspunkt, mener vi er spesielt viktig. De første leveårene har stor betydning for hele barnas liv. Alle barn fortjener en god og opplevelsesrik barndom, sammen med andre barn og kompetente voksne. I dag har så og si alle barn barnehageerfaring før skolestart. Også hvor mange års erfaring barna har, er økende. Dette er en villet utvikling av flere grunner. Samtidig som Norge har behov for arbeidskraft, viser stadig ny forskning at barna har god nytte av et godt pedagogisk tilbud i barnehagen. Barna skal sikres gode barndomsdager her og nå. Gjennom sine opplevelser og erfaringer legges grunnlaget for videre liv og læring. Barnehagen har de senere årene blitt tillagt en viktig rolle som en del av vårt utdanningssystem, en rolle i arbeidet med sosial utjevning og tidlig innsats. Dette ansvaret krever gode rammebetingelser, der kompetanse og tid er viktige komponenter. Det er derfor gledelig at utvalget peker på de ansatte og deres kompetanse som den viktigste ressursen for å sikre et barnehagetilbud til alle barns beste. Utdanningsforbundet mener at en tydeligere barnehagelov med klare kvalitetsbestemmelser vil bidra til å oppnå nevnte målsettinger. Myndighetene må ta ansvar for å sikre alle barn en likeverdig god start i livet.

Ved omlegging av finansieringen av barnehagesektoren, ser vi en fare for at barnehagene får ulike økonomiske rammer ut fra kommunale prioriteringer, kvaliteten kan utvikles forskjellig, og brukerne sikres dermed ikke likeverdige tilbud. Vi vet at det er de sektorene som har den svakeste kvalitetsreguleringen som blir hardest rammet. Barnehagene er blant de minst regulerte tjenestene i offentlig sektor. Å kunne sikre det beste til alle barn betyr en sterkere nasjonal styring. Utdanningsforbundet mener at styrking av det kommunale handlingsrommet ikke kan erstatte behovet for statlig styring. Statlig styring er tvert imot en nødvendig rettssikkerhetsgaranti for brukerne. Lar vi utviklingen gå som nå, vet vi at kvalitetsforskjellene i sektoren vil øke og at det blir vanskeligere å nå målet om høy barnehagekvalitet for alle barn.

Utdanningsforbundet mener det haster med å få på plass en ny lov. Det er en nasjonal oppgave å sikre likeverdighet og kvalitet i våre grunnleggende velferdstjenester. Utvalget understreker at likeverdig finansiering av kommunale og ikke-kommunale barnehager vil være en milepæl i barnehagepolitikken og at bestemmelsene da i større grad må knyttes opp mot kvalitetskrav til barnehage tilbudet og det samfunnsoppdraget barnehagene skal løse. Utdanningsforbundet støtter dette. Likeverdige vilkår for barn, foreldre og ansatte må være utgangspunktet for hva lov og forskrifter skal regulere. Vår fremtid er avhengig av dagens barn og ungdom og den ballast de får med seg, verdimeisig, sosialt og kognitivt. Utdanningsforbundet ber om at arbeidet med å få på plass en ny barnehage lov intensiveres. Vi mener de økonomiske anslagene ikke kan begrunne en utsettelse.

Utdanningsforbundet mener som utvalget at de ansattes kompetanse er den faktor som har mest betydning for barnehage tilbud med høy kvalitet. Utdanningsforbundet er derfor svært fornøyd med at utvalget vektlegger de ansattes kompetanse. Tall over ansatte med førskolelærerutdanning i barnehagene, fra 2008 til 2011, viser at veksten er svært lav:

2008	26329
2009	27120
2010	27994
2011	28766

I tillegg til forslagene om å fastsette en grunnbemanning og å øke pedagogtetthetene til 50 %, støtter Utdanningsforbundet utvalget i at utdanningskapasiteten på førskolelærerutdanningen må økes, at utdanningsinstitusjonene spiller en svært viktig rolle i barnehageutvikling og i arbeidet med kompetanseutvikling i sektoren. Vi mener det fremdeles er nødvendig med statlige virkemidler, som er målrettet og øremerket, for å sikre ønsket kompetanseutvikling. Vi støtter videre at PUB- studiet er et studium som bør videreutvikles. Utdanningsforbundet viser til at behovet for kompetanse og læremidler er spesielt stort i samiske barnehager. Det må derfor settes i verk spesielle tiltak for å rekruttere flere førskolelærere i disse områdene.

Utdanningsforbundet støtter utvalget i at det må utvikles flere master- og doktorgradsstudier rettet mot arbeid i barnehage. Barnehageledelse og veiledning er områder det er sterkt behov for kompetanseheving på.

Utdanningsforbundet støtter også forslagene om eiers ansvar for kompetanseutvikling og at det etableres et system for etter- og videreutdanning. Utdanningsforbundet mener at førskolelærere bør ha en rett og en plikt til kontinuerlig kompetanseutvikling, fra veiledning som nyutdannet til etter- og videreutdanning som fast ansatt. Et slikt system vil kunne bidra til økt stabilitet og rekruttere flere til førskolelæreryrket. Skaffes sektoren en høyere kompetanse vil dette også kunne bidra til at førskolelærere kommer tilbake til jobb i barnehage.

Utdanningsforbundet støtter også utvalgets beskrivelse av forskning som grunnlag for oppdatert kunnskap om barn og barnehage, og dens betydning for videre politikktutvikling for sektoren. Vi

støtter utvalget i at det er behov for mer forskning, og mener dette må dreie seg om forskning initiert både av praksisfeltet og av akademia. Utdanningsforbundet mener praksisfeltet må trekkes med i forskningen. Videre støttes forslagene om å opprette et eget program for barnehageforskning i regi av Forskningsrådet og at spørsmålet om det er hensiktsmessig å etablere et eget senter for barnehageforskning utredes. Utdanningsforbundet mener det i en slik utredning også bør vurderes om det nyetablerte kunnskapssenteret for utdanningsforskning bør tillegges slikt ansvar.

I utredningen løfter utvalget fram sentral forskning på barnehageområdet. Blant annet viser forskning at gode barnehager har:

- Stabilt personale med kunnskap om:
  - barns behov og utvikling
  - barndommens egenverdi
  - barnehagens samfunnsmandat
  - lek, omsorg, læring og danning
  - samarbeid om barnets beste
- Stabile barnegrupper som ikke er for store
- Fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og utvikling
- Godt og nært samarbeid med barnets foreldre.

Utdanningsforbundet mener utvalget på en god måte har tatt hensyn til disse faktorene i sine forslag.

Vi mener videre at kapittel 3 gir en god oversikt over regelverksutviklingen på barnehageområdet, en gjennomgang vi mener også bør legges til grunn i varslet melding til Stortinget. Utdanningsforbundet ønsker å minne om at dagens kvalitetsbestemmelser stort sett er de samme som ble vedtatt i loven av 1975.

Lov og forskrifter er det styringsverktøyet myndighetene har for å sikre alle barnehagebarn et **likeverdig** kvalitativt godt barnehagetilbud. Vi ønsker i den forbindelse å vise til tidligere lovarbeid, der også et flertall av kommunene støttet kvalitetsreguleringer, blant annet om de ansattes kompetanse og videreføring av arealnorm. (Side 35 – 36, side 51.)

Utdanningsforbundet har tidligere ytret at dagens lov har for mange skjønnsbestemmelser. Dette har ført til store variasjoner i hvordan dagens lov forstås og praktiseres. Vi mener derfor det er behov for en presist utformet lov, slik at tolkningsmulighetene blir så få som mulig.

Utdanningsforbundet støtter utvalget i at tydelige kvalitetskrav vil forenkle kommunenes arbeid som barnehagemyndighet og gjøre det lettere både for tilsynsmyndighet og brukerne å vurdere om loven følges. Langt på vei mener vi at utvalgets forslag vil sikre en mer lik praktisering av loven, men fremdeles er det formuleringer som åpner for skjønnsmessige vurderinger. Som eksempel kan nevnes formuleringen i § 34 (side 387) der det heter at barnehagen skal ha et trygt og pedagogisk forsvarlig areal inne og ute. Formuleringen gir ikke entydig svar på hva dette innebærer. Vi fraråder derfor bruk av skjønnsbegreper som for eksempel *tilstrekkelig* og *tilfredsstillende*.

Utdanningsforbundet viser til at så å si alle barn nå benytter seg av et barnehagetilbud. Barnas første leveår er en svært viktig periode i et menneskes liv; da legges hele grunnlaget for danning og utvikling. Det er derfor et sterkt behov for å styre sektoren gjennom flere kvalitetsbestemmelser i lov og forskrifter. Utdanningsforbundet mener, som tidligere sagt, at det haster med å få en ny barnehagelov på plass. Kun ved å regulere forhold som sikrer kvaliteten, vil myndighetene kunne garantere en mer likeverdig start for våre yngste medborgere.

Kommentarer til forslag til lov og merknader

Utdanningsforbundet mener at lovforslaget samlet innebærer at dagens rammelov dreies mer i retning av en rettighetslov. Dette ser vi på som en positiv og nødvendig endring blant annet fordi barnehage i dag er et tilbud som gjelder så å si alle barn. Videre innebærer forslagene tydeligere kvalitetskrav, noe Utdanningsforbundet mener er nødvendig for å sikre alle barn et likeverdig kvalitativt tilbud. Dagens lov åpner for ulik tolkning på flere områder. Utdanningsforbundet mener at ny barnehagelov må gi klare kvalitetsbestemmelser som sikrer mest mulig lik praktisering. Skjønnsbegreper, som *forsvarlig* og *tilstrekkelig* bør, som tidligere omtalt, tas ut av lovteksten.

Utdanningsforbundet savner en kobling mellom forslagene til kvalitetsbestemmelser og barnehagens innhold. Hensikten med tydelige kvalitetsbestemmelser er å sikre barna et rikt dannelses-, leke- og læringsmiljø. Med trygge rammer, styrket kompetanse, økt bemanning og barnegrupper som ikke er for store, vil forholdene legges godt til rette slik at samfunnsoppdraget gitt i lov og rammeplan blir gjennomført på en god måte til beste for alle barnehagebarn.

Utdanningsforbundet mener at en oppstramming av loven, som understreker førskolelæreryrkets viktige funksjon og som sikrer et større faglig miljø i den enkelte barnehage, vil bidra til en nødvendig statusheving av barnehagens rolle i samfunnet og av førskolelæreryrket.

Kapittel I. Barnehagens formål og oppgaver

Utdanningsforbundet støtter de justeringer som utvalget foreslår. Videre støttes forslag til ny bestemmelse, § 4 *Saklig virkeområde*. Vi stiller imidlertid spørsmål om hvorfor tidligere forutsetning, om at virksomheten utføres mot godtgjøring, ikke er videreført. Vi finner ikke god argumentasjon for dette. Utdanningsforbundet støtter utvalget i at tilsyn av barn om natten ikke kan regnes som barnehage.

Utdanningsforbundet vil benytte anledningen til å minne om forslag til tillegg i dagens § 2: *Barnehagens innhold*, foreslått i NOU 2010:7 *MANGFOLD OG MESTRING*. I vårt hørings svar gikk Utdanningsforbundet inn for å ta inn følgende: «*Barnehagen skal arbeide aktivt med å fremme alle barns norskspråklige kompetanse. Barnehagen skal også støtte barn med annet morsmål enn norsk i bruk av sitt morsmål.*» Videre støttet Utdanningsforbundet flertallet i at særskilt språkopplæring i barnehagen ikke bør innføres som en generell, individuell rett.

Kapittel II. Barns rettigheter

Utdanningsforbundet støtter den nye inndelingen i lovforslaget, der for eksempel bestemmelser om barns rettigheter er samlet i et kapittel. Som tidligere nevnt mener Utdanningsforbundet det er positivt at barnas beste er utgangspunktet for forslagene. Det er barnas barndom og oppvekst loven skal sikre. Vi støtter at barns rettigheter styrkes.

Utdanningsforbundet støtter forslaget til § 5, side 382, der det heter at ved anvendelsen av barnehageloven skal det legges avgjørende vekt på barnets beste. Denne nye bestemmelse innebærer at loven må praktiseres slik at den sikrer og fremmer barnas helse, utvikling og omsorg, og ivaretar barnehagens oppdrag jf. blant annet §§ 1. Formål og 2. Barnehagens innhold. Forbundet mener det er en viktig kvalitetsforbedring at hensynet til barnets beste må ivaretas ved planlegging, bygging, tilrettelegging og drift av barnehagen. Utdanningsforbundet mener at det kreves barnehagefaglig kompetanse i disse prosessene, og mener merknadene til ny lov bør

ta med dette. Det er avgjørende at også barnehagemyndigheten skal ivareta hensynet til barnets beste ved sin myndighetsutøvelse.

Videre støtter vi endringen som gjør at alle bestemmelser om barns rett til barnehageplass samles i en paragraf.

Utdanningsforbundet støtter endringsforslaget i § 7 Barns rett til medvirkning. Utdanningsforbundet oppfatter denne bestemmelsen, sammen med §§ 1, 2 og 3, som lovens konsentrerte samfunnsmandat. Det er her, sammen med konkretiseringene i Rammeplanen, myndighetene uttrykker sin forventning til hva barnehagene skal bidra med. Bestemmelsen bør derfor være godt synlig i loven, og vi mener den i utvalgets forslag er riktig plassert.

Utdanningsforbundet mener at forslag til ny § 33 *Barnegruppen*, side 387, bør flyttes til kapittel to. På den måten blir alle bestemmelser om barnas rettigheter samlet, noe som gir bedre oversikt ved bruk av loven.

Utdanningsforbundet støtter de nye bestemmelsene som sikrer barn et godt fysisk og psykososialt miljø, §§ 8, 9 og 10. Vi støtter også forslaget om at krav om tiltak for å rette på mangler, skal behandles etter reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Når det gjelder § 8 mener Utdanningsforbundet at varsling må skje skriftlig, da det her alltid vil være snakk om forhold av en viss alvorlighetsgrad. Forbundet mener videre at departementet **skal** utarbeide forskrifter til disse bestemmelsene, slik at innholdet i bestemmelsen blir tydelig. Til § 9 savner vi omtale av veiledende minstenorm for barnas leke- og oppholdsarealer ute og inne.

Vi ønsker også å presisere at disse forslagene ikke uten videre er enkle å ivareta. Hva er barnas beste? Det er mange som vil hevde sin rett til å svare på dette spørsmålet. Utdanningsforbundet mener at disse bestemmelsene ikke vil kunne bli ivaretatt uten godt kvalifiserte pedagoger, myndighet og styrere som er seg sitt ansvar bevisst.

Kapittel III. Foreldreråd og samarbeidsutvalg

Utdanningsforbundet støtter at lovforslaget legger opp til muligheter for et større foreldreengasjement og at foreldrenes rettigheter foreslås styrket. Vi støtter utvalget i at foreldre i dag har noe mangelfulle muligheter til å bidra til endringer av forhold de ikke er fornøyd med, og til å kunne påklage eventuelle lovbrudd. Utdanningsforbundet støtter forslagene i kapittelet, men savner foreldres rett til å be om tilsyn fra Fylkesmannen. Denne muligheten mener Utdanningsforbundet bør lovfestes.

Utdanningsforbundet viser til utvalgets omtale av begrepet *hver barnehage* i forbindelse med foreldreråd og samarbeidsutvalg. Omtalen gir ingen tydelig definisjon av hvordan begrepet skal forstås. Utdanningsforbundet mener at hver barnehageenhet/hus må ha eget råd og utvalg, nettopp for å sikre et godt samarbeid og at organene kan ha en reell mulighet til å fremme foreldrenes fellesinteresser. (Side 339.)

Utdanningsforbundet viser også til merknaden på side 339, der utvalget skriver at den daglige kontakten mellom foreldre og ansatte er det viktigste. Utdanningsforbundet vil påpeke at daglig foreldrekontakt krever at de ansatte har muligheter til å prioritere dette, altså tid. Dette er et forhold som viser at barnehagen trenger økt grunnbemanning.

Kapittel IV. Barnehageeiers ansvar

Utdanningsforbundet støtter forslag til § 13 *Godkjenningsplikt*, men mener formuleringen kunne vært noe tydeligere. Hva inngår i *vesentlig endringer*? Utdanningsforbundet har erfart at sammenslåing av barnehager og omorganisering av styrere er de faktorer som har ført til størst kvalitetsendring både for foreldre, ansatte og barna. Utdanningsforbundet mener at merknaden til andre ledd, side 340, derfor må nevne omorganisering som eksempel der ny godkjenning er påkrevd. Videre mener vi at godkjenning skal finne sted før endringen kan tre i kraft. Formuleringen *Normalt skal en godkjenning finne sted før endringen trer i kraft*, i merknaden side 340, foreslås endret til: *Godkjenning skal finne sted før endringen trer i kraft*.

Utdanningsforbundet viser til merknadens presisering av hva som defineres som en barnehage. Utdanningsforbundet ønsker at det vurderes å lovfeste en definisjon av hva som regnes som en barnehage.

Utdanningsforbundet mener det er positivt at loven presiserer eiers ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i virksomheten, og at de skal ha et forpliktende system som gir personalet i barnehagen mulighet til å utvikle og vedlikeholde faglig og pedagogisk kunnskap. Utdanningsforbundet mener imidlertid at også staten har et viktig ansvar i arbeidet med å heve kompetansen hos de ansatte i barnehagen. Vi mener at bevilgningene til kompetanseutvikling må være på et nivå som svarer på sektorens kompetansebehov.

Utdanningsforbundet ber departementet om å vurdere om ikke § 14 bør ha et avsnitt om barnehageeiers ansvar som arbeidsgiver. Det kan virke som denne delen av ansvaret ved barnehagedrift er ukjent for enkelte. De ansatte trenger rom til felles refleksjon og pedagogene trenger for eksempel tilfredsstillende arbeidsrom og kontorteknisk utstyr.

Utdanningsforbundet mener at § 15 bør hjemle en plikt for barnehagen til å gi fylkesmannen opplysninger, innsyn i dokumenter og adgang til barnehagens lokaler. Det vises til vår omtale av tilsyn senere i dokumentet.

Utdanningsforbundet støtter forslaget til § 16, men mener det er helt nødvendig at bestemmelsen utfylles gjennom forskrifter. Barnehageeiere er svært ulike. Mange mangler kunnskap både om barnehagedrift og arbeidsgiverrollen. På dette området er det nødvendig med forskriftsbestemmelser som hjelper barnehageeieren med å overholde barnehagelovens krav. Siste setning i lovforslaget bør endres til *Departementet gir forskrift om krav til forsvarlig system*. (Side 384.)

Kapittel V. Lokal barnehagemyndighets ansvar og oppgaver

Utdanningsforbundet mener kapittelet inneholder gode og nødvendige forslag.

§ 17. Dette er en svært viktig bestemmelse som klargjør kommunens ansvar som lokal barnehagemyndighet. Kommunene har ansvar for å sikre og kontrollere at barnehagene i kommune drives i tråd med de krav som stilles i barnehageloven med forskrifter. For å kunne utføre sitt ansvar og oppgaver som barnehagemyndighet, mener Utdanningsforbundet det er helt nødvendig med barnehagefaglig kompetanse over barnehagenivå. Formuleringen i andre ledd, *sørge for å ha tilgang til barnehagefaglig kompetanse over barnehagenivået*, er imidlertid for vag. Barnehagesektoren har på få år gått fra et tilbud til et fåtalls barn til å bli et tilbud for så å si alle. Sektorens vekst innebærer at den nå tilbyr ett av de viktigste velferdstilbudene i Norge. I tillegg kommer at det er en sektor det stadig stilles større krav til. Det er viktig at alle barnehageforeldre, barnehageeiere og styrer har faste personer de kan henvende seg til for råd og veiledning. Utdanningsforbundet mener at barnehagesektoren og skolesektoren, som ulike

deler av utdanningssystemet, må behandles likt hva gjelder bestemmelser om faglig kompetanse i kommuneadministrasjonen og foreslår at loven får følgende ordlyd: «*Kommunen skal ha barnehagefaglig kompetanse i kommuneadministrasjonen over barnehagenivå*». Dersom små kommuner har behov for andre ordninger, må det åpnes for et interkommunalt samarbeid, en løsning som i så fall må godkjennes av fylkesmannen.

Utdanningsforbundet mener det er svært positivt at kommunen kan legge vekt på barnehageeiers egnethet ved godkjenning (§ 19).

Når det gjelder § 22 viser Utdanningsforbundet til vårt hørings svar om forslag til lov- og forskrifter om bruk av offentlige tilskudd for foreldrebetaling i ikke-kommunale barnehager. Utdanningsforbundet mener det er positivt at utvalget foreslår regulering av lønns- og arbeidsvilkår for ansatte i private barnehager, og at kommunene kan iverksette sanksjoner og utbetale 92 % av tilskuddssatsen istedenfor 100 % dersom de private eierne ikke innfører lønns- og arbeidsvilkår som i offentlige barnehager. I beregningen av tilskudd til de ikke-kommunale barnehagene er pensjonsutgifter medregnet. Bestemmelsen må derfor omfatte pensjonsvilkår i tillegg til lønns- og arbeidsvilkår. Utdanningsforbundet støtter utvalgets forslag til forskriftstekst når likeverdig finansiering er en realitet, og viser til tidligere vedtak i Stortinget om det samme. (Side 230.)

Utdanningsforbundet støtter flertallet i at ordningen med maksimalpris for en barnehageplass videreføres og at muligheten for å gå utover denne fjernes. Utdanningsforbundet støtter videre innskjerpingene som er foreslått når det gjelder moderasjonsordninger i § 24, og viser til argumentasjonen i utredningen. (Side 225.)

Utdanningsforbundet støtter å lovfeste krav om å utarbeide rutiner for samarbeid og kunnskapsutveksling mellom barnehage, barnevern, helsestasjon, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og andre instanser som er relevante for å bidra til barnehagens forebyggende og helsefremmende funksjon. (§ 25.)

Utdanningsforbundet støtter forslag til § 26 *Krav til forsvarlig system for kommunen som barnehagemyndighet* og vil peke på forslaget første ledd der det går fram at kommunene også skal stille til disposisjon de ressurser som er nødvendige for at kravene i loven skal kunne oppfylles. Det blir viktig at denne bestemmelsen følges opp av forskrift.

Når det gjelder forslag til § 27 *Kommunens tilsynsansvar. Pålegg om retting, midlertidig eller varig stenging* (Lovforslag side 386 og merknader side 355-356) viser Utdanningsforbundet til drøftinger i utredningen, blant annet om kommunens dobbeltrolle som barnehageeier og barnehagemyndighet. Utdanningsforbundet vil påpeke de uheldige erfaringene sektoren har med kommunens dobbeltrolle som eier og tilsynsmyndighet. I en rammefinansiert sektor er denne dobbeltrollen enda vanskeligere å håndtere. Utdanningsforbundet støtter derfor ikke flertallets forslag om at kommunene fortsatt skal ha tilsynsansvaret.

Ved at kommunen både er eier av barnehager og har ansvar for finansieringen av alle barnehagene i kommunen, vil det både prinsipielt og i enkeltsaker oppstå diskusjoner om habilitet knyttet til myndighetsoppgavene. Vår erfaring sier at kommunene ikke klarer å ivareta sine ulike roller på en nøytral måte. Vi har flere eksempler på at kommuner driver sine egne barnehager i strid med intensjonen i dagens barnehagelov. Samtidig kjenner vi ikke til noen eksempler der kommunen, ved tilsyn med egne barnehager, har hatt merknader eller vedtatt pålegg om rettinger for egen barnehagedrift.

Et godt tilsyn skal forebygge lovbrudd og sikre kvaliteten, heter det i utredningen. Utdanningsforbundet mener at dagens tilsyn verken forebygger lovbrudd eller sikrer kvaliteten. Tilsyn er viktig for å sikre at barnehagelovens krav følges opp og dermed at vi får barnehager av høy kvalitet. Problemet med dobbeltrollen er blitt forsterket etter omlegging til rammefinansiering. Kommunen som tilsynsmyndighet mangler legitimitet og oppleves ikke uavhengig. Utdanningsforbundet mener derfor at den beste løsningen er å gi tilsynsmyndigheten til Fylkesmannen. Utdanningsforbundet mener at det er en fordel å legge tilsynet til det statlige organet som også har et veiledningsansvar. På denne måten sikres et tilsyn bygget på ønske om kvalitetsutvikling i sektoren. Samtidig vil dette bidra til en nødvendig kompetanseoppbygging. Dette forutsetter at embetene blir styrket på barnehageområdet og får tilført økte ressurser til denne oppgaven.

Vi mener også at det er en fordel å samle alt tilsyn med sektoren. Etter vår mening vil Fylkesmannen som tilsynsmyndighet også sikre mer lik tolkning og praksis av lovverket i hele landet.

Merknaden om at foreldre, foreldreråd, samarbeidsutvalg eller andre kan be om tilsyn bør også gjelde ved en slik omlegging. Utdanningsforbundet mener at denne retten for de foresatte må innebære at Fylkesmannen ikke kan si nei til å foreta tilsyn.

Utdanningsforbundet mener forslaget om offentliggjøring av resultatene ved tilsynet er viktig og vi støtter dette. En slik offentliggjøring kan bidra til en mer profesjonell drift av sektoren, det vil si en barnehagesektor i tråd med lov og forskrifter.

Kapittel VI. Fylkesmannens ansvar og oppgaver

Utdanningsforbundet viser til vårt syn på hvor tilsynsmyndigheten skal ligge. Ellers støtter Utdanningsforbundet forslag til bestemmelser i dette kapitlet. Det vises til kommentarene under kapittel V., korresponderende bestemmelser i § 29, om fylkesmannens mulighet for tilsyn med enkeltbarnehager. Dette er svært viktig dersom kommunene beholder tilsynsmyndigheten. Vi savner imidlertid fylkesmannens rett til innsyn, på lik linje med kommunen jf. § 18.

Kapittel VII. Bestemmelser om barnehagens personale, mv.

Som presisert i flere utredninger er personalet den viktigste kvalitetsfaktoren i barnehagene. Det er behov for å sikre barnehagene både nok personale og at personalet har høy kompetanse. Sektoren har de siste årene blitt kraftig utarmet. Flere barn tas inn, åpningstiden økes, førskolelæremangelen er blitt større og totalbemanningen reduseres. En slik utvikling må snus. Utdanningsforbundet mener at forslagene i dette kapitlet er et skritt i riktig retning. Det aller viktigste er en lovfesting av grunnbemanningsnorm og økt pedagogtetthet. Dette vil kunne sette kvalitet i fokus på en helt annen måte enn hva barnehagene har mulighet for i dag. Barnehagene trenger et større fagmiljø for å drive godt pedagogisk arbeid.

STYRER:

Det var knyttet høye forventninger til hvordan utvalget ville styrke bestemmelsen om barnehagens styrer. All forskning viser at ledelse er avgjørende for enhver bedrift. God ledelse har betydning for rammer som legges, for de ansattes trivsel og for barnas hverdag. Til grunn for alt utviklingsarbeid i den enkelte barnehage må det ligge en felles forståelse av oppdraget og et felles verdigrunnlag for arbeidet. Dette har styrer fått hovedansvaret for at skjer.

Utdanningsforbundet mener det er svært positivt at man har endret ordbruken i § 31, fra *daglig leder* til *styrer*. Endringen markerer at man for å kunne lede en barnehage må ha kompetanse som førskolelærer eller likeverdig utdanning på høgskolenivå.

Utdanningsforbundet viser til NOUen, side 260, der det blant annet heter: Styreren er arbeidsleder for den samlede personalgruppen, der mange av de ansatte ikke har pedagogisk utdanning. Styreren skal inspirere til nytenkning i tråd med samfunnsutviklingen generelt og det småbarnspedagogiske feltet spesielt. Styreren skal ha et faglig samarbeid med og være administrativt bindeledd til instanser i kommunen som helsestasjon, barneverntjeneste, pedagogisk-psykologisk tjeneste og skole. Dette sitatet sier noe om kompleksiteten i styrers ansvar og oppgaver, og viser tydelig at styrer må kjenne både barna og de ansatte for å ivareta dette.

Utdanningsforbundet mener at forslaget om å videreføre dagens bestemmelser om styrer, ny § 31, ikke sikrer den utdanningsledelse barnehagene trenger. Mange kommuner bruker unntaksbestemmelsen i dagens § 17 og slår sammen styrerressursen. Slik organisering går ut over daglig ledelse i det enkelte barnehagehus. Sammenslåing av flere barnehager med felles leder er i dag utbredt. Flere steder er unntaksbestemmelsen blitt hovedregel. Dette omtaler utvalget på sidene 260–262. Enkelte kommuner velger slik organisering ut fra økonomiske hensyn og i andre følges ikke forutsetningene i unntaksbestemmelsen opp.

Våre erfaringer er negative. Ved felles styrer for flere barnehager blir styreren trukket ut av barnehagen. Ofte knyttes styrer nærmere administrasjonen, andre steder flytter styrer inn i administrasjonen. Avstanden blir for stor. Styreren mister oversikt over hvilke problemer de ansatte i det enkelte hus har og de pedagogiske lederne finner ikke støtte hos sin leder for sitt daglige virke. Dette fører til at man ikke driver ledelse ut fra det som skjer i den enkelte barnehage, men ut fra det blikk man har utenfra. Slik ledelse svarer ikke på de ansattes behov og ønske om å samarbeide og utvikle sin egen praksis – knyttet til de barna de har ansvar for. Førskolelærerne opplever et sterkt behov for mer støtte fra sin leder. Kvaliteten på tiden sammen med barna er avhengig av planlegging og vurdering, faglig oppdatering, utvikling, samarbeid og veiledning ut fra «sin egen» virkelighet, relatert til nettopp de barna og den barnegruppen som man har ansvaret for.

Vi ser også at dagens praksis med sammenslåing ofte fører til mindre ressurser til å utføre viktige oppgaver i den enkelte barnehage. Vi ser allerede at styrer er nødt til å delegerer en del lederoppgaver til pedagogisk leder, noe som igjen fører til lavere pedagogtetthet, og personaltetthet, i barnegruppene. Pedagogisk leder får ikke konsentrert seg om sin kjerneoppgave; å skape gode leke- og læringsmiljø for alle og gjennomføre aktiviteter som fremmer alle barns utvikling og danning.

Sektoren trenger et statusløft. Og et slikt løft skapes først og fremst ved ledelse og godt faglig arbeid. Styrer må daglig, både administrativ og faglig, lede sitt personale. Dette går ikke uten tilstedeværelse. Også foreldrene har behov for en styrer de kan ha kontakt med når de bringer eller henter barna. Utdanningsforbundet mener derfor det er behov for å stramme inn bestemmelsen om styrer i hver barnehage. For å sikre at hovedregelen følges mener Utdanningsforbundet at unntaksbestemmelsene må fjernes. Loven må sikre styrer for hvert barnehagehus. Videre mener vi at eventuelle behov for unntak fra en slik regel må løses ved muligheten til å søke dispensasjon fra lovkravet.

Utdanningsforbundet støtter ikke utvalget i deres vurdering av at det er lite hensiktsmessig å fastsette eksakt krav til størrelse på styrerressursen fordi oppgavene som personalleder varierer avhengig av blant annet barnehagens eierskap, størrelse og tilleggsressurser. Etter andre bestemmelser i lov og rammeplan er det styrer som er tillagt ansvaret for både administrative, personalmessig og faglig ledelse. Utdanningsforbundet mener at man ikke skal skille ansvaret

som personalleder og faglig leder, da dette hører nøye sammen. Man kan vanskelig være en faglig motivator dersom man verken kjenner barna eller de ansatte.

Utdanningsforbundet vil minne om Stortingets behandling av St.meld. nr. 41 (2008–2009), der det i innstillingen blant annet heter: Komiteen vil fremheve at utviklingen innenfor barnehagesektoren stiller krav til god ledelse i barnehagen. Styreren må ha forutsetninger for å følge opp den enkelte ansatte, herunder drive kompetanse- og kvalitetsutvikling og lede barnehagens samlede kompetanseutvikling. Styreren har også ansvar for barnehagens samarbeid med andre aktører, for eksempel barnevernstjeneste, helsestasjon og pedagogisk-psykologisk tjeneste. Utviklingen mot større barnehager vil kreve økt kunnskap om administrasjon og ledelse. Komiteen er tilfreds med at regjeringen har fokus på styrernes kompetanse, og at det vurderes eventuelle nye tiltak for å styrke styrernes ledelseskompentanse.

(...)

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener videre det er viktig å sikre at styreren har mulighet til å jobbe nært opptil de ansatte, og at man derfor bør unngå at styreren må forholde seg til for mange barnehager. Dette flertallet viser i den sammenheng til at intensjonen i barnehageloven er at hver barnehage skal ha én styrer. Dette flertallet er videre av den oppfatning at økt pedagogtetthet i sterkere grad vil kunne bidra til at styreren kan ivareta sitt ansvar som leder. (Gjengitt i NOUen sidene 260 og 261.)

GRUNNBEMANNING:

Utdanningsforbundet støtter forslaget om å lovfeste en grunnbemanning. Vi foreslår imidlertid at loven presiserer at bemanningsbestemmelsene gjelder ansatte i hel stilling. Formuleringene vil da bli: *En ansatt i full stilling kan ha ansvar for inntil tre barn under tre år. En ansatt i full stilling kan ha ansvar for inntil seks barn over tre år. En førskolelærer i full stilling kan ha ansvar for inntil seks barn under tre år. En førskolelærer i full stilling kan ha ansvaret for inntil tolv barn over tre år.* Det er personalet som skal se, høre, møte og ivareta hvert enkelt barn og legge til rette for de beste utviklingsmuligheter for alle barn. Det er i møtet med enkeltbarnet og barnegruppen at den gode barnehagen dannes. Pedagogisk leder har ansvar for å organisere det praktiske og det pedagogiske arbeidet. Men vi kan aldri organisere oss bort fra det faktum at barn trenger tid med de voksne og at de voksne om har tid til å gi barna det de har krav på gjennom lov, rammeplan og barnehagens årsplan.

Utdanningsforbundet støtter flertallets forslag til norm. Den foreslåtte normen, som faktisk var standard i de fleste kommuner for 5 – 10 år siden, vil føre til kvalitetsheving flere steder. Bestemmelsen bidrar til en mer likeverdig kvalitet for barna, mer likeverdige arbeidsvilkår for de ansatte og vil være et godt redskap ved tilsyn. Utdanningsforbundet mener også at en bemanningsnorm vil virke rekrutterende og føre til at færre pedagoger forlater barnehagen. Utdanningsforbundet mener imidlertid at denne normen bare kan gjelde barnehager med åpningstid opp til 10 timer. Har barnehagen lengre åpningstid må grunnbemanningen øke.

I merknad til lovteksten står det at: «Særlige forhold som for eksempel barn med nedsatt funksjonsevne eller mange minoritetsspråklige barn kan gi behov for ytterligere bemanning». Dette er en viktig poengtering som bør vies større oppmerksomhet i merknadene. Foreslått norm er en norm for grunnbemanning. Personer som er ansatt for å løse oppgaver ut over det ordinære, må komme i tillegg. Det samme gjelder i bestemmelsen om styrer. Styrer kan ikke regnes med i grunnbemanningen med mindre hun arbeider direkte med barna. Det vises i denne forbindelse til departementets veileder om kravene til pedagogisk bemanning i barnehageloven med forskrifter. (F 04/2011.)

Utdanningsforbundet mener også at forslaget om å lovfeste en pedagognorm på 50 % er et klart kvalitetsfremmende forslag. Vi mener imidlertid at denne normen skal gjelde førskolelærere

eller likeverdig pedagogisk utdanning på høgskole/universitetsnivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk. Den andre halvdelens bør ha barnehagefaglig kompetanse eller høy spisskompetanse.

Utdanningsforbundet har tidligere gitt uttrykk for at minste kompetansekrav for arbeid i barnehage bør være barne- og ungdomsarbeiderutdanning. Vi støtter derfor at 25 % av grunnbemanningen minst skal ha fagarbeiderkompetanse i barne- og ungdomsarbeiderfaget.

Bestemmelsen om at en førskolelærer kan ha ansvar for inntil seks barn under tre år, eller inntil 12 barn over tre år støttes. Bestemmelsen må i tillegg presisere at når barnetallet øker ut over dette, må det utløse en HEL (100 %) ny stilling som førskolelærer. Det vises igjen til veilederen om dagens krav til pedagogiske bemanningen.

Utdanningsforbundet er ikke fornøyd med at utvalget mener det vil ta 8 år før kravet om slik kompetanse kan være gjennomført. Barnehagen trenger høyere kompetanse nå! Utdanningsforbundet viser til at mangelen på førskolelærere ikke er et problem i hele landet. Flere steder kunne 50 % kravet vært innført i dag, uten særlige problemer, hvis man samtidig innført bestemmelsen om grunnbemanning. Innføres 50 % pedagognorm uten lovfesting av grunnbemanning, vet vi at eierne fyller opp med barn der avdelingene har to førskolelærere. Da vil målet om høyere kvalitet ikke kunne nås.

Utvalgets forslag til pedagogisk bemanning er ikke klart nok. Det er blant annet ikke konsekvent bruk av begrepene førskolelærer og pedagogisk leder, spesielt gjelder dette i merknadene til § 32. Utdanningsforbundet mener at loven må fastsette hvor mange barn en pedagogisk leder kan ha ansvar for. Dersom vi ikke får en slik regulering, vil enkelte barnehager kunne praktisere pedagognormen som norm for pedagogisk leder (1:6, 1:12), mens andre vil mene at en pedagogisk leder, med ansvar for det faglige, er nok per barnehage. Utdanningsforbundet mener at norm for antall barn per pedagogisk leder må lovfestes. Dette kan gjøres ved at man lovfester maks størrelse på barnegruppene og at hver barnegruppe skal ledes av en pedagogisk leder, tilsvarende kontaktlærer i skoleverket. I merknadene står ansvar og oppgaver tillagt pedagogisk leder meget presist formulert:

«... Pedagogisk leder har et spesielt ansvar for å lede barnegruppen og arbeidet på avdelingen...»

«... I samarbeid med barnehagestyrer vil en pedagogisk leder ha oppgaver som inngår som del i arbeidet med å utvikle barnehagen som pedagogisk virksomhet og barnehagens samarbeid med andre tjenester. Det følger av dette at oppgavene til en pedagogisk leder ikke er begrenset til gjennomføring av daglige aktiviteter, men også vil omfatte for eksempel kontakt med foreldre og helhetlig planlegging i samsvar med rammeplanen...»

«... De pedagogiske lederne har ansvaret for planlegging, gjennomføring og vurdering av det pedagogiske arbeidet rettet mot enkeltbarn og barnegruppen de har ansvaret for. De pedagogiske lederne har medansvar for å utvikle barnehagens pedagogiske plattform, utarbeide årsplan, utvikle arbeidsplassen til en lærende organisasjon og for å lede og veilede øvrig personale. ...»

«... Barnehagens ledelse (styrer og pedagogiske leder(e)) har (også) et særlig ansvar for at den pedagogiske virksomheten planlegges, gjennomføres, dokumenteres og vurderes i tråd med barnehagelovens og rammeplanens føringer...»

Disse sitatene sier alle noe om pedagogisk leders ansvar og oppgaver, uttrykt på litt ulike måter med noen ulike elementer. Sitatene viser ikke et nytt innhold i relasjon til nåværende lov og merknader, men de får en annen dimensjon, når det i NOUen erkjennes at det har funnet sted store endringer i sektoren samtidig som kravene til bemanning hittil ikke har blitt endret. På

denne bakgrunn foreslår Utdanningsforbundet at norm for pedagogisk leder knyttes opp mot maksimal gruppestørrelse.

DISPENSASJONER:

Utdanningsforbundet støtter forslaget om å fjerne adgangen til å innvilge varig dispensasjon, men støtter ikke forslaget om å videreføre bestemmelsen om at kommunene kan innvilge midlertidig dispensasjon. Etter vår erfaring har bestemmelsen fungert som en sovepute for både kommunale og private barnehageeiere. En lovfestet dispensasjonsrett undergraver barnehagens viktige rolle i samfunnet, den unike kompetanse førskolelærerne har, den seriøsitet som ligger i yrkets mandat og den svekker yrkets omdømme. Dette vil ha innvirkning på rekruttering.

Fokuset må rettes inn mot å finne tiltak for å utdanne, rekruttere til og beholde førskolelærere i barnehagen. Utdanningsforbundet foreslår at bestemmelsen erstattes med krav om at *ansatt uten rett kompetanse kun kan ansettes midlertidig og på vilkår om at nødvendig kompetanse skaffes*.

Utdanningsforbundet viser til de store rekrutteringsproblemene barnehager i enkelte deler av landet har. Vi mener at disse problemene ikke utelukkende kan tilskrives mangel på kvalifiserte førskolelærere. Mange førskolelærere jobber i andre yrker, og med bedre lønns- og arbeidsvilkår kunne de bidratt til å fylle opp førskolelæremangelen i barnehagene. Å øke kompetansen i den enkelte barnehage er også et tiltak Utdanningsforbundet tror vi bidra til at flere førskolelærere vil velge barnehage som sin arbeidsplass. Samtidig må vi rekruttere studenter til førskolelærerutdanningen for å imøtekomme økt behov i årene fremover når nye kompetansekrav innføres, demografien endres og etterspørselen etter barnehageplasser stadig øker. Det vises til veksten i antall førskolelærere i barnehagen de senere år. Veksten tilsvarer ikke på langt nær antall studieplasser.

Utdanningsforbundet vil peke på siste del av siste ledd i § 32, side 387. Vi regner med at omtalen av nattåpne barnehager skulle vært fjernet.

BARNEGRUPPEN:

Utdanningsforbundet mener at forslag til § 33 *Barnegruppen* er svært viktig. Tallfesting av maksimal størrelse på barnegruppen må lovfestes. I maksimalgrensen må det tas hensyn til barnas alder og funksjonsnivå. Utdanningsforbundet viser til den forskning utvalget selv har trukket fram, der det blant annet vektlegges betydningen av hvor mange barn og voksne det enkelte barn må forholde seg til. Jo yngre barn er, jo viktigere er miljøet. For å bli trygge på seg selv og omgivelsene, for å tørre å delta i lek og aktiviteter og for å få venner trenger de oversiktlige miljø med faste voksne.

Også for foreldrene er det en fordel å kunne forholde seg til en fast gruppe barn, foreldre og ansatte. Spesielt i forhold til samarbeidet mellom foreldrene og barnehagen er dette avgjørende. (Pedagogen følger barnets utvikling over tid, foreldrene vet hvem de andre barna er, osv.)

Utdanningsforbundet mener at å lovfeste barnegruppenes størrelse er et tydelig signal på gruppas betydning for barnas lek, læring, utvikling og dannelse. Vi mener at fellesopplevelser er det viktigste for barnehagen som kulturarena, læringsarena og barndomsarena.

Gruppestørrelsen har også betydning for barnas «arbeidsmiljø». Større barnegrupper skaper mer lyd. Mange barnehager sliter med støyproblemer. Støy kan skape stress blant barna, de blir fortere slitne og støy er hemmende for et godt språkmiljø.

Mindre barnegrupper gir barna større trygghet, mer oversikt og tettere kontakt mellom barn og ansatte. Dette er avgjørende faktorer for å sikre god lek og gode utviklingsmuligheter. Det er derfor viktig å regulere gruppestørrelsen, slik at gruppene ikke blir for store. Vi ber Regjeringen om å følge med på de erfaringer som gjøres med baseorganisering.

AREAL:

Utdanningsforbundet mener at dagens veiledende arealnorm må lovfestes. Grunnen til dette er at de veiledende normene ikke alltid følges. Spesielt i pressområdene der kommunen må skaffe mange barnehageplasser på kort tid, har barnehager blitt godkjent med areal langt under normen. Behovet for barnehageplasser overskygger hensynet til barns beste.

POLITIATTEST:

Utdanningsforbundet støtter utvidelsen av at kravet om politiattest, som i tillegg til å omfatte seksuelle lovbrudd, også skal omfatte andre alvorlige lovbrudd som volds-, rans- og narkotikalovbrudd, i § 35.

Kapittel VIII. Familiebarnehager

Familiebarnehager er fortsatt definert som barnehageform. Utdanningsforbundet mener at familiebarnehager er veiledede virksomheter som vanskelig kan gi samme kvalitet som ordinære barnehager. Det er imidlertid positivt at utvalget i forslaget til ny lov har foretatt innstramninger av kravene til familiebarnehagene.

Kapittel IX Spesialpedagogisk hjelp, tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne og tegnspråkopplæring

Utdanningsforbundet mener det er bra at retten til spesialpedagogisk hjelp for barn (under opplæringspliktig alder) nå forankres i barnehageloven. Formuleringene i lovforslaget ligger nært opp til dagens formuleringer i opplæringsloven. Rettighetene må ikke svekkes, men tilpasses en språkdrakt og et innhold som er knyttet til barnehagens egenart.

Utdanningsforbundet mener utvalget har klart dette på en god måte.

Vi må allikevel påpeke at barnehagesektoren er bekymret for at omleggingen vil medføre nytt og utvidet ansvar. Utdanningsforbundet mener det derfor er viktig at det i utredningen (merknadene side 376) poengteres at selv om individuell plan nå hjemles i barnehageloven (etter helselovgivningen og sosiallovgivningen), får ikke barnehageansatte ansvar for å lede eller koordinere arbeidet med slik plan, kun bidra i arbeidet slik at mål og tiltak er relevant for de aktivitetene som til vanlig foregår i barnehagen.

Utdanningsforbundet mener imidlertid at bruken av begrepet *sen utvikling* er vanskelig. Hva er sen utvikling? Utdanningsforbundet foreslår at uttrykket sløyfes, og at man isteden skriver: *barn med ulike vansker eller andre forhold som er viktige for barnets utvikling*.

Kapittel X. Forskjellige bestemmelser

Utdanningsforbundet har ingen kommentarer til dette kapittelet.

Kapittel XI. Ikrafttredelse og endringer i andre lover

Utdanningsforbundet oppfordrer Regjeringen til å prioritere arbeidet med å foreslå en ny barnehagelov for Stortinget.

Med vennlig hilsen

Torbjørn Ryssevik /s/
seksjonssjef

Gun Aamodt /s/
seniorkonsulent